

ФІНАНСОВО-КРЕДИТНІ
ВІДНОСИНИ

FINANCIAL AND CREDIT
RELATIONS

УДК 336.1
JEL Classification G17

Гудзовата Оксана

к.е.н., доцент, доцент кафедри комп'ютерних наук
Львівський торговельно-економічний університет
м. Львів, Україна

E-mail: osjanka@gmail.com

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ СФЕРИ В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Анотація

Вступ. Стан фінансової безпеки України на сучасному етапі розвитку держави не стабільний та характеризується істотними кризовими процесами, зокрема критичним зростанням зовнішнього, внутрішнього та загальнодержавного боргу, девальвацією національної валюти й обмеженістю резервів НБУ, високим рівнем тінізації економічних відносин і активізацією процесів виведення капіталу за кордон, посиленням залежності вітчизняного банківського сектору від зовнішнього капіталу та зниження обсягів кредитування банками реального сектору економіки і т. ін. В значній мірі ці недоліки обумовлені негативними аспектами функціонування грошово-кредитної сфери держави, де в недостатній мірі реалізуються базові функції з підтримки макроекономічної стабільності, економічного зростання та зміцнення конкурентоспроможності національної економіки.

Методи. У процесі дослідження використовувалися загальнонаукові та спеціальні методи системного аналізу та теоретичного узагальнення, економічного аналізу й економіко-статистичний метод, метод структурно-логічного аналізу.

Результати. Визначено стратегічні напрями державної політики розвитку грошово-кредитної сфери в системі забезпечення фінансової безпеки України.

Перспективи. Подальші дослідження в аналізованій сфері доцільно зосередити на ідентифікації конкретних інструментів та засобів державної політики розвитку складових грошово-кредитної сфери України, зокрема розвитку вторинного ринку цінних паперів для підвищення ефективності механізму перерозподілу фінансових ресурсів в межах фінансової системи та в системі національного господарства, вдосконалення внутрішньої боргової політики держави, збільшення пропозиції довгострокових кредитних та інвестиційних ресурсів, розвитку альтернативних банківським механізмів нагромадження та заощадження коштів громадянами, підвищення ефективності державного регулювання фінансових інститутів для забезпечення стабільності їх функціонування та недопущення кризових явищ в їх діяльності.

Ключові слова: фінансова безпека держави, грошово-кредитна сфера, стратегічні пріоритети, напрями розвитку.

Вступ.

За результатами інтегрального оцінювання рівня фінансової безпеки України встановлено, що найбільший вплив на зміну інтегрального індексу фінансової безпеки України чинить саме грошово-кредитна безпека, яка безпосередньо впливає на макроекономічні процеси в країні, на

рівень і темпи інфляції, стан фінансового та валютного ринків.

Негативним є й те, що стан грошово-кредитної безпеки України погіршується. Інтегральний індекс грошово-кредитної безпеки держави у 2016 р. становив 0,498 та знизився до 2010 р. на 0,115, а до 2000 р. – на 0,203.

Зазначене актуалізує завдання, по-перше, ідентифікації стратегічних пріоритетів, а вже надалі – формування і реалізації ефективних грошово-кредитних інструментів забезпечення фінансової безпеки України.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Питанню регулювання розвитку грошово-кредитної сфери держави приділено багато уваги у дослідженнях вітчизняних і зарубіжних науковців. Так, у працях С. Аржевітіна [1, с. 20-24], А. Даниленка [3, с. 9-19] та С. Стельмаха [7, с. 150-162] визначаються загальні параметри та напрями регулювання розвитку грошово-кредитного сектору держави.

У дослідженнях О. Барановського [2, с. 3-20] та С. Дячек [4, с. 227-230] увага в значній мірі концентрується навколо формування та ефективного забезпечення фінансової безпеки держави.

У наукових публікаціях А. Камінського [5, с. 77-83], Н. Михальчук [6, с. 12-14] та М. Флейчук [8, с. 84-90] обґрунтовуються переваги та визначаються напрями державної політики за окремими складовими грошово-кредитної сфери. Проте, особливості сучасного періоду розвитку фінансової системи України, а також специфічні умови функціонування грошово-кредитної сфери нашої держави потребують нових більш досконалих пріоритетних напрямів розвитку грошово-кредитного сектора держави.

Мета.

Метою статті є обґрунтування стратегічних напрямів розвитку грошово-кредитної сфери в системі фінансової безпеки України.

Методологія дослідження.

У процесі дослідження використовувалися загальнонаукові та спеціальні методи системного аналізу та теоретичного узагальнення; економічного аналізу й економіко-статистичний метод.

Результати.

Найбільш істотними викликами для фінансової безпеки держави, обумовленими недоліками функціонування вітчизняної грошово-кредитної сфери, на сьогодні залишаються:

- нестабільність національної грошової одиниці та волатильні темпи інфляції;
- незбалансована структура грошової пропозиції;
- критично високий рівень монетизації національної економіки та значна частка готівки в структурі грошової маси;
- зростання рівня доларизації грошового обігу;
- неефективний трансмісійний механізм грошово-кредитної політики;
- висока вартість банківського кредитування;
- негативна динаміка залучених банками депозитів, скорочення кредитного портфеля банків та погіршення його якості;
- збільшення частки іноземного капіталу в банківській системі.

З огляду на визначені виклики пріоритетними напрямами удосконалення грошово-кредитної політики в системі зміцнення фінансової безпеки України мають стати:

- 1) забезпечення цінової стабільності та зменшення надлишкової грошової маси в обороті;
- 2) оздоровлення банківської системи та відновлення кредитування реального сектору економіки;
- 3) забезпечення курсової стабільності та підвищення ефективності валютно-курсОВОЇ

політики;

4) розвиток вторинного ринку цінних паперів для підвищення ефективності механізму перерозподілу фінансових ресурсів в межах фінансової системи та в системі національного господарства;

5) підвищення ефективності державного регулювання фінансових інститутів для забезпечення стабільності їх функціонування та недопущення кризових явищ в їх діяльності.

Для забезпечення цінової стабільності та зменшення надлишкової грошової маси в обороті доцільно забезпечити мінімізацію купівлі емітованих урядом цінних паперів у портфель НБУ; використання норми обов'язкового резервування залучених банками коштів як альтернативи операціям НБУ на відкритому ринку; обмеження продажу банкам державних цінних паперів (як боргових облігацій Уряду, так і сертифікатів НБУ) шляхом зниження їх доходності; розширення лінійки боргових цінних паперів за рахунок тих, що призначені для розміщення серед населення, передбачивши для них плаваючу процентну ставку залежно від рівня інфляції в країні та вищу ліквідність за рахунок можливості дострокового погашення.

Більше того, Національному банку України необхідно реалізувати заходи, спрямовані на усунення структурних диспропорцій фінансового ринку України і забезпечення розширення (диверсифікацію) шляхів перерозподілу капіталу як через банківський сектор, так і інші складові фінансового ринку (фондового, кредитного), щоквартально оприлюднювати інформацію про обсяги емісії за всіма складовими грошових агрегатів, які впливають на їх співвідношення та стан грошово-кредитної системи. Прозорість та публічність зменшить можливість застосування малоефективних екстенсивних інструментів грошово-кредитного регулювання. Нагальною є необхідність випуску державних довгострокових пенсійних облігацій з плаваючою процентною ставкою, призначених для розміщення серед недержавних пенсійних фондів, страхових компаній, інвестиційних фондів некваліфікованих інвесторів.

В цілях оздоровлення банківської системи та відновлення кредитування реального сектору економіки необхідно створити інституційні умови залучення у банківську систему додаткових довгострокових пасивів, зокрема, коштів населення поза банками, шляхом збільшення гарантованої державою суми відшкодування вкладів фізичних осіб. Більше того, в умовах критично низької довіри населення до вітчизняної банківської системи існує необхідність розвитку альтернативних банківських механізмів нагромадження та заощадження коштів громадян в рамках прийнятої пенсійної реформи, що першочергово передбачає розробку відповідної законодавчо-нормативної бази щодо впровадження другого рівня накопичувальної пенсійної системи, забезпечити розробку критеріїв відбору та ліцензійних умов діяльності недержавних пенсійних фондів, що забезпечуватимуть управління активами другого рівня накопичувальної пенсійної системи.

Для активізації участі громадян в альтернативних банківським механізмах нагромадження заощаджень на законодавчому рівні потрібна розробка додаткових фінансових та податкових стимулів, спрощення системи надання фінансових послуг учасникам колективних інвестицій, передбачення можливості надання державними банками учасникам недержавних пенсійних фондів та застрахованим особам за договорами страхування життя довгострокових пільгових кредитів за зниженими процентними ставками. Саморегульним організаціям професійних учасників фінансового ринку доцільно розробити фінансово-освітні програми для підвищення фінансової грамотності громадян в питаннях колективних інвестицій та додаткового соціального забезпечення.

Варто зазначити, що ключовим інструментом активізації кредитування підприємств реального сектору економіки може стати структурне рефінансування надійних системних банків за принципом залежності обсягів та вартості кредитів, наданих НБУ комерційним банкам, від обсягів та якості кредитів, що надаються банками підприємствам реального сектору економіки.

Внаслідок поширеної в Україні практики ухилення від майнової відповідальності фактичних власників проблемних банків існує гостра необхідність розроблення та реалізації механізму посилення захисту майнових прав кредиторів при ліквідації банків шляхом внесення змін до Закону

України «Про банки і банківську діяльність» у частині встановлення додаткової майнової відповідальності власників значної частки у статутному капіталі банку належним їм майном у випадку віднесення банку до категорії неплатоспроможних.

В умовах обмеженості внутрішніх фінансових ресурсів в процесі формування банківського капіталу важливим джерелом має виступати іноземне інвестування. Світовий досвід свідчить, що одним з найефективніших інструментів довгострокового кредитування інноваційного розвитку економіки є венчурні інноваційні фонди, які здатні скласти конкуренцію банкам. Для таких фондів доцільно передбачити податкові пільги та інші організаційні преференції, що дозволить стимулювати їх розвиток в Україні. При цьому, необхідним є започаткування практики проведення тендерів із залучення капіталу венчурних фондів до проектів розвитку пріоритетних галузей економіки та інноваційних розробок з державними гарантіями.

Одним із стратегічних пріоритетів розвитку грошово-кредитного сектору України є забезпечення курсової стабільності та підвищення ефективності валютно-курсної політики шляхом, по-перше, збалансування валютної структури банківських кредитів і депозитів за рахунок забезпечення рівня доларизації кредитного та депозитного портфеля банківської системи нижче 40 %; по-друге, стимулювання своєчасного повернення валютних коштів підприємств-експортерів шляхом поетапного зниження норм обов'язкового продажу їх виручки; по-третє, збільшення обсягів міжнародних резервів; по-четверте, створення необхідного інституційно-правового базису регулювання ринку валютних деривативів (свопи, ф'ючерсні та форвардні контракти).

При цьому, в умовах запровадження інфляційного таргетування одним із основних напрямів ефективною реалізації грошово-кредитної політики є проведення політики лібералізації валютного курсу, що сприятиме зростанню дієвості монетарних інструментів, зокрема відсоткових ставок. Незважаючи на ряд дискусій щодо неготовності нашої країни до режиму гнучкого курсоутворення, варто зауважити, що фіксація обмінного курсу протягом усього періоду незалежності України призвела до накопичення макроекономічних дисбалансів і виявилася неспроможною не лише забезпечити цінову стабільність, а й підтримати економічне зростання. Тому, на нашу думку, посилення гнучкості обмінного курсу гривні є передумовою формування більш прозорого та прогнозованого валютного ринку.

З метою забезпечення розвитку вторинного ринку цінних паперів для підвищення ефективності механізму перерозподілу фінансових ресурсів необхідно:

1) підвищити ефективність функціонування фондових бірж шляхом запровадження практики здійснення операцій з розміщення цінних паперів публічних акціонерних товариств на підставі укладання договорів андеррайтингу з торговцями цінними паперами виключно на фондових біржах, удосконалення вимог, що обумовлюють перебування цінних паперів у лістингу, врегулювання діяльності маркет-мейкерів;

2) модернізувати депозитарну систему та систему клірингу і розрахунків через посилення механізму контролю Центрального депозитарію цінних паперів за клієнтами в частині провадження ними депозитарної діяльності в порядку та межах, установлених Законом України «Про депозитарну систему України», удосконалення механізмів виплати доходів через депозитарну систему;

3) удосконалити систему захисту прав інвесторів через запровадження інституту фінансового омбудсмена, зокрема, відповідального за досудове врегулювання спорів між фінансовими інститутами та їх клієнтами; запровадження практики колективного інвестування у цінні папери на підставі договору про управління цінними паперами, створення компенсаційних схем захисту інтересів інвесторів;

4) удосконалити валютне та податкове регулювання операцій з цінними паперами шляхом скасування обмежень валютного законодавства щодо репатріації капіталу внаслідок торгівлі цінними паперами, скасування особливого податку на операції з відчуження цінних паперів та операції з деривативами, удосконалення оподаткування діяльності з переказу коштів небанківських

фінансових установ, комісійних доходів фондових бірж, депозитаріїв на зразок підходів до оподаткування доходів комерційних банків.

Реалізація цих заходів дозволить збільшити пропозицію якісних цінних паперів в біржовому обороті та забезпечити зростання довіри до них з боку інвесторів як до інструментів перерозподілу капіталу.

Зуважимо, що підвищення ефективності державного регулювання фінансових інститутів передбачає повний перехід до ризик-орієнтованої моделі нагляду за фінансовими установами для недопущення кризових явищ та нестабільності в їх діяльності, а також об'єднання функцій нагляду і контролю за фінансовими інститутами в одному органі (для прикладу в НБУ або спеціально утвореному регуляторі фінансового сектора).

Крім того, важливо посилити політичну, фінансову та інституційну незалежність НБУ у виборі цілей і застосуванні монетарних інструментів та нівелювати зобов'язання щодо таргетування інших показників, виконання яких може бути суперечливим із основною метою – забезпеченням цінової стабільності. Водночас необхідно не допустити використання монетарних інструментів у фіскальних цілях, тобто забезпечити відмову від принципу фіскального домінування.

Більше того, підтверджено наявність зв'язку між незалежністю центрального банку і макроекономічними показниками, зокрема, наявність оберненопропорційного зв'язку між рівнем незалежності центрального банку і рівнем інфляції в короткостроковій перспективі та існування негативної кореляції між рівнем незалежності центрального банку і рівнем бюджетного дефіциту (в % ВВП) в довгостроковій перспективі. Тому в умовах економічної нестабільності у зв'язку із загостренням ситуації в східних регіонах України, питання посилення незалежності НБУ, як інституції, яка здійснює значний психологічний вплив на економічну поведінку учасників ринку, залишається актуальним. Це стосується встановлення чіткого розподілу повноважень Національного банку України та Кабінету Міністрів України у сфері формування і реалізації грошово-кредитної політики та координації їх дій у досягненні цілей грошово-кредитної політики в напрямку посилення фінансової та економічної безпеки держави.

Варто зазначити, що впровадження та виконання описаних вище заходів забезпечить стійкість грошово-кредитної системи держави та успішність її державної політики як інструменту протидії гібридній війні. Зокрема, реалізація запропонованих заходів стабілізації грошово-кредитного сектора зумовить у короткостроковій перспективі підвищення ефективності функціонування банківської системи, реалізацію виваженої валютної політики, забезпечення незалежності грошово-кредитної політики, а також її прозорості та узгодженості з іншими складовими державної економічної політики, забезпечення фінансової стійкості банків та підвищення їх конкурентоспроможності, підвищення ефективності застосування режиму інфляційного таргетування, забезпечення довіри суспільства до дій Національного банку України.

Додамо, що одним із найважливіших етапів стратегічного планування є моніторинг та оцінювання результатів реалізації стратегії розвитку грошово-кредитного сектору в цілях посилення фінансової безпеки держави, що передбачає визначення методичних підходів до оцінки рівня грошово-кредитної безпеки держави, моніторинг стану грошово-кредитної безпеки держави, а також життя за результатами моніторингу коригуючих та попереджувальних заходів.

Перешкодою для ефективного стратегічного планування і реалізації державної політики забезпечення грошово-кредитної безпеки України є неузгодженість та все ще несформованість єдиновизначеної методики оцінювання грошово-кредитної безпеки. Зокрема, при аналізі функціонування грошово-кредитної сфери застосовуються індикатори, які поверхнево оцінюють її стан та не дають уявлення про вплив на кінцевий результат фінансової безпеки держави. Більше того, низка індикаторів не є актуальними та не відповідають сучасним викликам, зокрема викликам гібридній війні у сфері грошово-кредитних відносин. Це перешкоджає формуванню належної інформаційної бази оцінювання та аналізу реального стану грошово-кредитної безпеки держави, визначенню міри її ризиків і загроз, а відтак і виробленню дієвих управлінських

рішень щодо реалізації механізмів та засобів підвищення ефективності державної політики розвитку грошово-кредитного сектору в системі забезпечення фінансової безпеки економіки України.

Водночас важливу роль при оцінюванні рівня грошово-кредитної безпеки відіграє не лише склад індикаторів, методика їх нормування та інтегрального оцінювання, але і самі порогові значення та методи їх визначення. Тому виникає необхідність наукового обґрунтування і своєчасного уточнення порогових та оптимальних значень індикаторів відповідно до зовнішніх та внутрішніх трансформацій.

Більше того, моніторинг реалізації стратегії повинен здійснюватися за кожною із визначених стратегічних та операційних цілей відповідно до встановлених критеріїв та індикаторів ефективності їх досягнення. На основі проведення моніторингу реалізації стратегії, вважаємо за доцільне проводити періодичну оцінку необхідності уточнення чи перегляду окремих положень стратегії з огляду на нові тенденції та обставини, що можуть виникати під впливом зміни зовнішніх і внутрішніх чинників впливу. Йде мова про організацію процедури роз'яснення ключових моментів грошово-кредитної політики НБУ, включаючи процес прийняття рішень, вибору інструментів їх реалізації, обґрунтування принципів узгодження грошово-кредитної та інших політик, цілей валютної і цінової стабільності; оприлюднення інформації щодо результатів дії механізмів й інструментів і їх впливу на грошово-кредитну сферу та реальний сектор економіки; вчасне поширення інформації щодо основних ризиків і механізмів їх впливу на ключові грошово-кредитні показники. Таким чином, моніторинг повинен відповідати таким принципам, як: достовірність, оперативність, системність, об'єктивність, безперервність та відкритість.

Як наслідок, посилення інформаційної складової грошово-кредитної політики забезпечить покращення прозорості та інформаційної відкритості діяльності Національного банку України перед суспільством, сприятиме запобіганню виникнення ризиків у цій сфері, зниженню асиметричності інформації та зменшенню ринкової невизначеності, покращенню координації діяльності фінансових інституцій, органів державного управління та суб'єктів підприємницької діяльності.

Узагальнюючи результати проведеного дослідження, варто зазначити, що стратегічної метою реалізації грошово-кредитної політики в контексті посилення фінансової безпеки у найближчій перспективі є забезпечення цінової стабільності шляхом послідовного зниження інфляції, що створюватиме необхідні макроекономічні передумови для відновлення темпів економічного зростання. Це потребує розроблення комплексного підходу щодо програмування політики системного функціонування грошово-кредитного сектору як елемента системи фінансової безпеки держави, що є предметом наступних досліджень.

Висновки і пропозиції.

З огляду на сучасні виклики пріоритетними напрямками удосконалення грошово-кредитної політики в системі зміцнення фінансової безпеки України мають стати: розвиток вторинного ринку цінних паперів для підвищення ефективності механізму перерозподілу фінансових ресурсів у межах фінансової системи та в системі національного господарства; вдосконалення внутрішньої боргової політики держави для зменшення темпів інфляції та надлишкової грошової маси в обігу; збільшення пропозиції довгострокових кредитних та інвестиційних ресурсів за рахунок більш активного залучення в інвестиційну сферу потенціалу венчурних інвестиційних фондів; розвиток альтернативних банківським механізмів нагромадження та заощадження коштів громадянами за рахунок «запуску» другого рівня обов'язкової та розвитку третього рівня добровільної накопичувальної пенсійної системи, вдосконалення страхування життя та колективного інвестування; підвищення ефективності державного регулювання фінансових інститутів для забезпечення стабільності їх функціонування та недопущення кризових явищ в їх діяльності.

Подальші дослідження в цій сфері потрібно сфокусувати над обґрунтуванням конкретних заходів, що мають бути реалізовані органами державного управління в цілях підвищення ефективності функціонування грошово-кредитної сфери України.

Список використаних джерел

1. Аржевітін С.М. Грошово-кредитні відносини в розвитку економіки України : автореф. дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.08 / КНЕУ. Київ, 2011. 32 с.
2. Барановський О.І. Сутність і різновиди фінансових криз. *Фінанси України*. 2009. № 5. С. 3-20.
3. Даниленко А.І., Шелудько Н.М. Грошово-кредитний ринок України: кризові уроки та короткострокові перспективи. *Економіка і прогнозування*. 2010. № 1. С. 9-19.
4. Дячек С.М. Грошово-кредитна безпека України: сутність, загрози, оцінка. *Вісник Житомирського державного технічного університету*. 2013. №2 (64). С. 227-233.
5. Камінський А.Б. Моделювання фінансових ризиків. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2006. 304 с.
6. Михальчук Н.М. Податковий борг як загроза фінансовій безпеці держави : автореф. дис. кандидата екон. наук : 21.04.01 / НІСД. Київ, 2015. 23 с.
7. Стельмах В.С. Монетарна політика Національного банку України: сучасний стан та перспективи змін. – Київ: Центр наукових досліджень Національного банку України, УБС НБУ, 2009. 404 с.
8. Флейчук М.І., Наконечна Н.В., Щурко У.В., Гончарук Я.А. Фінансовий контролінг в системі зміцнення економічної безпеки держави. Львів: Ліга-Прес, 2012. 260 с.

Статтю отримано: 31.01.2018 / Рецензування 02.03.2018 / Прийнято до друку: 21.03.2018

Oksana Gudzovata

PhD (in Economics), Associate Professor
Department of Computer Sciences
Lviv University of Trade and Economics
Lviv, Ukraine
E-mail: osjanka@gmail.com

**FINANCIAL AND ECONOMIC INSTRUMENTS OF STIMULATION UKRAINE IT-
SPHERE DEVELOPMENT**

Abstract

Introduction. *The state of Ukraine's financial security at the present stage of the state's development is not stable and is characterized by significant crisis processes, in particular the critical growth of external, domestic and national debt, devaluation of the national currency and limited reserves of the NBU, high level of shadowing of economic relations and activation of processes of capital withdrawal abroad, strengthening of dependence the domestic banking sector from external capital and the reduction of lending to banks by the real sector of the economy. These shortcomings are due to the negative aspects of the functioning of the monetary sphere of the state to a large extent, where the basic functions for maintaining macroeconomic stability, economic growth and strengthening the competitiveness of the national economy are not sufficiently implemented.*

Methods. *The general scientific and special methods of system analysis and theoretical generalization, economic analysis, economic and statistical method, the method of structural and logical analysis are used during the research.*

Results. *The strategic directions of the state policy of development of the monetary and credit sphere in the system of providing financial security of Ukraine are determined.*

Discussion. *Further studies in the analyzed area should focus on identifying specific tools and means of state policy on the development of the components of the monetary and credit sector of Ukraine, in particular the development of the secondary securities market to improve the efficiency of the mechanism of redistribution of financial resources within the financial system and in the system of national economy, improvement of internal debt policy the state, an increase in the supply of long-term credit and investment resources, the development of alternative banking mechanisms for the accumulation and savings of citizens, increasing the efficiency of state regulation of financial institutions to ensure the stability of their functioning and prevent the occurrence of crisis phenomena in their activities.*

Keywords: *financial security of the state, monetary and credit sphere, strategic priorities, directions of development.*

References

1. Arzhevitin, S.M. (2011). *Hroshovo-kredytni vidnosyny v rozvytku ekonomiky Ukrainy. Unpublished doctoral dissertation*. State Economic University «Kyiv National Economic University V. Hetman». Kyiv.

-
2. Baranovsky, O. I. (2009). Sutnist i riznovydy finansovykh kryz [The essence and varieties of financial crises]. *Finansy Ukrainy* [Finance of Ukraine], 5, 3-20.
 3. Danylenko, A. I., Sheludko, N. M. (2010). Hroshovo-kredytnyi rynek Ukrainy: kryzovi uroky ta korotkostrokovy perspektyvy [Monetary market of Ukraine: crisis lessons and short-term prospects]. *Ekonomika i prohnozuvannia* [Economics and Forecasting], 1, 9-19.
 4. Dyachek, S.M. (2013). Hroshovo-kredytna bezpeka Ukrainy: sutnist, zahrozy, otsinka [Monetary and financial security of Ukraine: essence, threats, assessment]. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho tekhnichnoho universytetu* [Bulletin of Zhytomyr State Technical University], 2, 227-233.
 5. Kaminsky, A. B. (2006). *Modeliuvannia finansovykh ryzykiv* [Modeling of Financial Risks]. Kyiv : VPK «Kyiv University».
 6. Mykhalchuk, N. M. (2015). *Podatkovi borh yak zahroza finansovii bezpetsi derzhavy. Unpublished doctoral dissertation*. National Institute for Strategic Studies. Kyiv.
 7. Stelmakh, V. S. (2009). *Monetarna polityka Natsionalnoho banku Ukrainy: suchasnyi stan ta perspektyvy zmin* [Monetary policy of the National Bank of Ukraine: current state and prospects of change]. Kyiv : Center for Scientific Researches of the National Bank of Ukraine.
 8. Fleychuk, M. I., Nakonechna, N. V., Shchurko, U. V., & Honcharuk, Ya. A. (2012). *Finansovy kontrolinh v systemi zmitsnennia ekonomichnoi bezpeky derzhavy* [Financial Controlling in the System of Strengthening Economic Security of the State]. Lviv, Ukraine: Liga-Press.

Received: 01.31.2018 / Review 03.02.2018 / Accepted 03.21.2018

